



BCU Cluj / Central University Library Cluj

(XXXIV.)

A Tsászári és Királyi Felség' Kegyelmével
 Indúlt BÉTSBÖL Pénteken 1. Májusban. 1795.

Regensburg, Ápril. 27-dikén.

Ebben a pillanatban értyük *Bázelbül*, hogy a *Párisból* oda érkezett levelek szerént, a *Spanyoloknak* is már készen, a *Sárdiniai Királynak* pedig meg-eső-félben vagyon a *Frantziákkal való békeessége*. — Közönséges békeességet reméll minden.

B é t s.

Felséges Urunk, a *Palatinátusi Vállasztó Fejedelmi Udvarnál s-a' Bavariai és Swéwiai Kerületeknél* eddig mulatott *Austriai Követet Gróf Lehrbach Konrad Lajost*, 4 rend-beli *Austriai Uralkodó Felségek* alatt 20 esztendőknék le-folyta alatt meg-mutatott hivséges és fontos belső és külső országi Udvari szolgálataira nézve, a maga Udvari titkos Státus - Cancellariájának *Generál - Directorává* tenni méltoztatott.

Itt nem meszize *Berchtoldsdorfban*, *Heeger Wenzel* nevü Uri embernek találmanya szerént egy *Ts. K. Privilegiált Fábrika* állitódott-fel nem régen

M in



ez előtt, mellyben valami haza-beli nemü fejem-erész-tő bogarak által, igen szép, és fok féle módon hafználható fejem-nemü matériák természetnek, és a' Szerzőnok gondos szorgalmatofsága után már annyira tökilletesítettett a' találmány, hogy a' köveketzendő 3 féle *Productumok*, a' Közönségnek igen nagy hafznára készittődnek, u. m.: — *először*, valami gyapott helyett szolgálatot ígérő — *masodszor*, fejem nemü, már a' fejcinhez is erősen közelítő, fonható, és, mint a' fejem, meg is szövetethető — *harmadszor* pedig, valami tulajdon-képpen való bolgár nemü matéria. Ez a' *harmadik* matéria valami olyan portéka, mellyet a' bogarak, bizonyos reájok való gondofság által, magok természetnek, minden színre meg-festethetik, és fok féle hafzna vagyon.

Minthogy tehát ez a' találmány már most közhafznuyá tétethetik, ennek ízerzője valami plánumot tsinált-ki, melly ízerént a' haza-beli szorgalmatofságnak baráttyait, a' maga találmányának *Aktziak* által való elő-fegillésére hívja, egy-egy *Aktziát* nem többre, hanem tsak 50 Forintokra határozván.

Azok, a' kik ezen találmánynak hafználásábanrészesülni akarnak, *Bétsben* a' *Neumárkon* a' *H. Schwartzenberg* Udvari Tanátsofsánál *Plach* Urnál, ki is ezen munkának különös elő mozdittoja, s-a' kinél az *Aktziak* is ki-öfztatnak, tehetik-le az 50 Forintokat, nyomtatott *Aktziás*-leveleket kapván tserébe. Ugyan itt külömb-külob-féle mustrákat is lehet látni. A' bé-gyülendő Kapitálisra 5 *pro Cento* esztendei interes fizettetik a' részéseknek. Ezen interesen kívül, az 1797-dik esztendőtől fogva a' *Productumok*' jövedelmiből is 30 *pro Cento*t fognak kapni a' Részések. A' jövő *Augustus*' végén szám vetés fog az ezen esztendő beli termésekről s-azoknak ki-dolgoztatásokról, a' nagyobb Részések által ki-neveztetendő *Commisió*' elibe terjesztetni; ki-kötvén azt a' *Fabriká*, hogy a' tulajdon-képpen való munkálkodás' módgyának titkait a' ízám-adásban nem fedezheti-fel. A' Részéseknek 6 esztendők előtt nem lehet az *Aktziákat* vissza kívánni. s. a. t.

London April' 10-dikén.

Már a' *Londoni* Udvari Ujjságban is ki-adatott az *Officiális* tudósítás a' felölli 13-dik és 14-dik Már-tziusi tsatárol, a' melly a' Frantzia és *Anglus* hajós fereg között a' *Mediterráneum* tengeren ment-vég-hez. Ezen Udvari hir-adásban is meg-vallja Admirál *Escham*, hogy az ő előll-járó hajói fokot szenved-tek. A' Frantziák' vesztésiről azt mondgya, hogy vitéz magok-oltamazása miatt; valami 3 vagy 4 száz-ra mennek mind egyött az ő hóltyaik és sebefseik. Az *Anglus* hajókon 75 emberek ölettettek-meg, 95-tön kaptak febet.

A' Braunschweigi Hertzeg Afiszony Április' 5-dikén *Londonba* meg-érkezvén, 8-dikban eitveli 8 órakor az Udvari kápolnában a' *Wallisi* Hertzeg-gel a' *Kanterbury* Ersek által, a' *Torki* Ersek és *Londoni* Püspök *afisztálván*, öfzve-eskettetett.

Gróf *Cambden* Mártz. 21-dikén tartotta *Dublin-ban*, mint Irlándiai Vice-Király, szokott cérimoniá-val a' maga bé-menetetit. A' Lord-Cancellarius a' ki Gróf *Cambdennek* ezen alkalmatofsággal elibe ment, a' fokaság által motskokkal illetetett, aunyira, hogy a' zenebonáskodoknak szellyel-öfzlatósára strázsáknak kellett meg-jelenni. A' zürzavar azonban még mind tart. A' nép nem érvén meg azzal, hogy a' Cancelláriust motskokkal illette, már most zöld Kokárdákat szur-fel a' kalapjára, mellyen ezek a' szavak olvastat-nak: Szabatság, és Egyenlőség. Nem kell a' Vice-Király. Ezek a' dolgok erőszakra is adtanak alkal-matofságot, melly szerént a' zenebonáskodó tsoport népre, tűz adattatván, fokak febet kaptak.

Ugy vélik gondoltatik, hogy az az *Angliai Parla-mentalis Acta*, melly által a' *Vasárnapi* inneplések meg-határozva vagynak, a' mostani időben némelty tol-dalékokat fog kapni.—Egyik punktuma által ezen *Actá-nak* a' többek között tömletzbe való vitettetésnek büntetése alatt tilalmaztatik, hogy a' *Frisirek*, *Vasárna-pokon* frisérozzanak. Courtenay ezt a' törvént Mártz.26-dikén nevettségessé igyekezte a' Parlamentom előtt tenni. — „Ez által (úgy mond) az infámis árulko-



dók' száma növekedik; és ez a *Vasárnapot*, a' melly különben imátságnak napja volna, böjtnök napjává változtattya, mivel-hogy ez szerént azok, a' kik Vasárnap eleséget árulnak, főságra vitettetnek., — Azt is különösnek találta *Kourtenay*, hogy Pitt a' porozott hajú emberekre *contributziót* vetett az engedelemért, holott a' Parokások, a' kik az emberek fejét bé-porozzák, tömletzbe küldtetnek., Ez a' keménység (mond *Courtenay*) annak a' nemes embernek a' tselekedetihez hasonlít, a' ki *Hetjün* fel-ákasztatta a' matskáját azért, hogy *Vasárnap* egeret fogott., — Ez a' dolog szorófsabb vizsgálás alá vetettetik.

Az *Ánglus* Országoló-szék arról adott közelebbről parantsolatot, hogy a' Frantzia Nemesek között 4 olyan *Kompániák* vállagattasának öfzve, mellyek között mindenikben 78 személylyek legyenek. Ezek a' 4 *Kompánia Emigránsok* az után tiszteknek fognak ki-öfztatni azokban a' 4 ujj *Emigráns* *Regementekben*, a' mellyek Frantzia országban akarnak fel-állitódni. A' *Kapitányok* a' nevezett *Kompániáknál*, *vicomte Cambray*, *Gróf Blangy*, *Marquis la Serre*, és *Marquis Contades*, *Obersterek* lesznek a' Frantzia országban fel-állitotandó *Regementekben*. Ugy vagy on a' rendelés tétetve, hogy ezek a' 4 *Kompánia* tisztek, minekelötte Frantzia országba által mehetnének, addig a' *Tersei* és *Güernsey* szigeteken állapodgyának meg azokkal az *Ánglus* feregekkel együtt, a' mellyeket az *Ánglus* országoló szék olyan tzéllal gyült ezen szigeteken öfzve, hogy onnét a' Frantzia partokra szálljanak által.

Páris *Április 14-dikén*.

A' napokban ki-halá a' tudós világból, az a' *Neuschateau* nevű Frantzia tudós ember, a' ki már 13 éfztendős korában kedves könyv-író, az után *St. Domingó* szigetin *General-Procurator*, s-végre az első vagy *Constituens* *Nemzeti Gyülésnek*, és az után a' *Convetnek* is tagja volt.

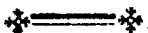
Mint-hogy a' *Convent*, minden szorgalmatöfsága után is azt tapasztalja, hogy az eleséget füzállitó szekereket nem minden *Közönségek* böttsattyák akadály nélkül *Páris* felé, és az eleség-beli füzükség miatt

vaio félelem egészszén még-máig is le nem tsendesedhetett: erre való nézt *Barrást* az eleség-szállítató fegyveres nép melle Kép-viselőnek rendelyén, ki-hirdettette, hogy az ő *requisitziójának* minden polgári és katona *Dicafteriomok* engedelmeskedni tartoznak. — A' *Merlin* javasolására a' tábortól is fegyveresek válogattattanak, a' lovasok közzül nevezetefen 500-zan, a' kik a' *Párisi* Nemzeti Gárdát az eleség szállítás' dolgában segiteni fogják, úgy hogy ez a' Nemzeti Gárda fereg már most az eleség-szállításnak jó rendben való tarthatása végett, a' *Conventnek* egy utóbbi *Decretoma* szerént, mint akar melyik tsatázó tábor, *Gyalogságból*, *lovaságból*, *Granatérofságból*, és *Vadászokból* fog állani.

A' *Párisi* aszfzonyok az eleség-beli nagy szükség mellett is nem akarják jónak találni, a' szemeket tsiklandoztató tsinofság-beli bujaságról el felejtkezni. Reggel a' fok szegények ostromólják a' kenyér áruló bótokat: mégjisdél után az igező pombába öltözködött aszfzonymságok lepik-bé a' sétáló helyeket, a' kik kutyájokat és matskájokat készek inkább a' *Sequana* vizibe hánni, mint-sem az ezekre való költség miatt eítvénként ki nem rukkolhatni: — a' mint mind ezeket nekünk, egy hiteles *Párisi* minden napi *Historicus* leg közelébbről így meltoztatott meg-írni.

Egy *Párisi* író azért árestáltatott közelébből, mivel azt merte írni — „hogy a' *Frantziák* nagyot hibáztak azzal, hogy *Revolutziót* tsináltak, hogy a' *Monáchiát* el-törlötték — s-hogy 16-dik *Lajost*, a' ki igen jó ember vólt, nem kellett volna nékiek meg-ölni. „

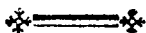
A' *Brestnél* ki-szállott kéz alatt dolgozó két *Anglus* Követek már meg-érkeztenek *Párisba*, és hiszik fokban róllok, hogy fontosabb dolgok vagynak reájok bizva, mint a' milyen vólna tsak a' hadi fogjok' költsönös által tserélését illető egyezés. — Az ilyen hírek, az *Ángliával* való békeféség felöll is nyulytának egy kevés reménséget. — Azonban a' *Bresti* *Frantzia* nagy hajós feregnek, egy 6 első nagyságu és 5 közép-szerü hadakozó hajókból álló részetskéje *Toulonba* már bé-érkezett, a' hol tehát 20 első nagyságu és több közép-szerü és apróbb hadakozó hajókból áll már a'



Frantziák' tengeri ereje. — (Ez a' környüállás, még egy kitsiny véres elsővel fenyegetődő homályt vét a' Politikának szépen derülni kezdett egire. Még a' *Rénus* mellett is sok fenyegetődő készültek szemléltetnek.) — A' Republicánusok és *Chouáusok* között való veszedelmes belső had is nem akar szünni a' *Lavali*, *Ángersi*, s-más vidékeken. Ha az *Ánglusok*, a' feljebb említett 4 Kompánia *Emigráns* tsupa tiszteket, egy meg-lehető *Ánglus* sereggel együtt ide által kísértethetik, még itt fokáig éghet a' tűz. — A' *Nántesiek* majd éhel-halásra jutnak a' miatt, hogy a' *Chouansok* el-állották az eleség' úttyát. — *Evreuxben* 30 olyan szekeret prédáltak-fel a' zenebonáskodók, a' mellyek eleséggel mentek *Páris* felé, és az aszfzonyok kö-elsővel verték félig szinte agyon az ott lévő Kép-viselőt *Verniert*. — A' Convent decretalta, hogy meg kell büntetni a' zenebona' indítottait. — *Dumont* úgy ítélte, hogy az engedetlen Papok okai az e'-féle történeteknek — hogy ezek a' Királyságot közönségesen prédikálják — és a' falukon erőszakkal nyitatták-fel a' templomok' ajtait. — *Reubel* azt mondta: hogy a' Papokat, nem kell mint Papokat, hanem mint a' *Rojálisták'* Vezéreit üldözni, s-hogy ők azok, a' kik azt híresztik, hogy a' Convent azért decretálta az Isten-szolgálat-beli szabatságot, hogy maga is *Rojalista*, és hátra felé való lépéseket tessen. — „De a' Köz jóra ügyető *Commissió* (úgy mond *Reubel*) minden órán ki fogja azt hirdetni, hogy mi, *Republicánusok* vagyunk. „ — Ezen szókra nagy volt a' tapsolás, és annak kiáltása: hogy éljen a' *Republica!*

A' *Thionvillei Merlin* el-küldetett a' *Pischegrü* táborához Kép-viselőnek.

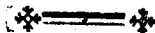
Pischegrü Áprilisnek 2-dik napján köz gyalog patrollérozó szolgálatot tévén *Párisban*, így biztat-ta a' Nemzeti Gárdistákat: — „*Hazafiak!* Az én táborom néhány versben 5 napokig is kenyér nélkül volt, és a' 6-dik napon meg-verte az ellenséget. A' *Párisiak* is kötelesek valami áldozatot tenni a' szabatságért. A' ki *rébellis* kiáltást tessen, mint *rébellis* úgy fog meg-büntettetni; mert a' Convent' akarattya ez. „



H o l l á n d i a.

Az *Ámsterdami és Leydai Municipálisok* tol két levelek érkeztenek a' *Provisoria Belga Nemzeti Gyülés'* elibe, mellyben ezen városoknak elulljárói olyan forma meg-jegyzéseket hoztanak elő az említett eszküvessek formájáról, hogy a' Gyülés azok miatt meg-boszszankodván, haladék nélkül *Commissiót* nevezett-ki olyan rendeléssel, hogy ez, az *Ámsterdami és Leydai Municipálisok* nak a' közönseges esküvés-formája ellen való ellen-vetéseikből származható minden következeseknek megelőzésék végett, minden eszközöket vegyen elő.

Procurátor Bilderdyk is adott a' *Provisoria Nemz. Gyülés'* elibe egy hasonló színü kérő levelet, azt terjesztvén ennck elibe, hogy: tudtára esvén neki is az a' rendelés, a' melly szerezent a' tisztviselek-től kívántató esküvés' formájának le-tételire a' *Procurátorok* is meg-hivattattak, ő, ha szintén soha el nem hiheti is azt, hogy a' *Procurátorok* a' közönseges tisztviselek között tartozzanak, egy olyan hitnek le-tételiben tsak ugyan, melly által magát mint *Procurator* a' *Törvény-székhez* való hívségre kötelezi, soha ellenkezni nem fog: hanem azt, hogy a' tisztviselek' elibe szabatott esküvés' formája iránt, mellyre már most a' *practikus Törvény-tudókat* is reá akarják kényszeríteni, némelly nehézségei származtanak legyen, ilyen módon meg-magyarázni kéntelenítettik, t. i: — Ez az esküves-formája, 1-ször az el-idegenítettlen *Emberi Jusnak* megismerésit, 2-ször pedig a' *Hollandiai* minden lakosoknak, a' *Néphez* és ennek *Kép-viseleihez* való hívségeket és engedelmesjeségeget kívánnya. Már pedig, a' mi az 1-ső punktumot illeti, az el-idegenítettlen *Emberi Jusnak* meg-ismerése, tsupau tsak okoskodás-beli *Resultatum*, következes-képpen tsupa vélekedés; és minthogy a' *Törvény-tudóktól* bevétellett principiumok szerezent, valamelley vélekedést erővel felelő nyakára reá kötni nem lehet, ehez-képezt ő is nemélli, hogy a' *Hollandiai Kép-viselek* ezt a' principiumot ő reá nézve is annyival inkább meg fogják tartani, s-ezen *Emberi Jus* mellet való meg-esküvésre őtet annyival inkább nem fogják kénnye-



riteni, mint-hogy ez az *Emberi Jusunak* meg-magya-
rázattya a' mint az, Jan. 31-dikén közönségsé-
tétett, az ő *Jurista képzelődéseivel* egészszén
ellenkezik. — — A' mi a' második punktu-
möt illeti, arról azt jegyzi-meg előre, hogy az ő képze-
lődése szerént, a' lelki-esmeretet minden esküvés-for-
mája úgy meg-kötözi, hogy az aloll ötet semmi fé-
le világi Hatalom fel nem oldozhattya, ki-vévén azt,
a' ki mellett az ember a' maga hitit le-tette. Minthogy
tehát ő (*Procurator Bilderdyk*) az 1787-dik ez-
tendőben, a' *Hollandiai s-Napnyugoti Frislandiai*
Statusoknak és az *Orániai Ház*nak hívségekre meg-
esküdött, magát lelke-ismerete szerént kötelesnek tar-
tja lenni arra, hogy, valameddig az említett eskü-
vésnek kötelező ereje aloll azok, a' kik azt le-
tették völt, közönséges módon fel nem oldoztatnak,
ezen esküvésből folyó minden kötelefségeket bé-
telyefittsen; a' honnan az is következik továbbá,
hogy semmi a' féle más hitet, a' mi az előbbenivel
ellenkezne, valameddig ez az ő lelki-esmeretit meg-
kötö-erőszak tart, le ne tehesen: a' mint-hogy is ő
ezen okokra néve a' tölle kívántatott ujj hitet, a'
Nassau Orániai Ház' hívségire le-tett hittel egész-
szén ellenkezőnek, és ötet erősen terhelőnek, találja
lenni. Kéri tehát a' Gyűlést, hogy tölle elegendye-
nek-meg azzal az esküvéssel, melly által min-
den engedelmségre és hívségre, melly a' *Hollandus*
néptől szereztetendő törvényekből folyni fog, magát
le-kötelezi. „ — — A' Gyűlés azt decretálta erre a'
kérő levélre, hogy a' *Fiscalis Procurator, Bilderdyk-*
ket magához hivatván, mondgya-meg neki, hogy
Hágából 24 órák, *Hollandiából* pedig 8 napok alatt
ki-takarodgyék. — A' *Harlemi* és *Woerdeni* Papi
'Sinatoknak (*Synodusoknak*) el-töröltetésit is meg-pa-
rantsolta a' *Provisoria Nemz. Gyűlés*, azért, mivel
ezek is ellere szegeztek magokat az ujj *Hazafi* eskü-
vés-formának.

A' Szövetséges *Belgium*-beli *Hazafi* Júbok —
„ a' kedves haza' jávara “ (a' mint a' hir-adásokban
szollanak) — éppen olyan levelezést folytatnak most
egymás-közt mint a' milyent *Frantzia* országban a'
Jákobinusok, a' magok virágjokban folytattak völt.